provincie groningen
commissaris van de Koning

Aan Provinciale Staten

Kabinet commissaris van de Koning

Datum
29 oktober 2021

Behandeld door
R.O.Martens
A.Lootsma
(050) 315 4101

Bijlage(s)
1

Betreft Ontwikkelingen vluchtelingen Groningen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Sinds september komen er meer asielzoekers Nederland binnen dan we in de afgelopen jaren gewend waren: gemiddeld 150 personen per dag. Dat wordt veroorzaakt door het opheffen van de coronagerelateerde reisbeperkingen, maar ook door geopolitieke ontwikkelingen. De Nederlandse opvangcapaciteit schiet tekort, ook doordat te weinig mensen de asielzoekerscentra weer verlaten. De asielprocedure begint bij het aanmeldcentrum in Ter Apel, gemeente Westerwolde. Daar moesten in de afgelopen tijd veel te veel mensen worden opgevangen. Dat leidde tot een verstopping en tot een zorgelijke en inhumane situatie. In deze brief informeer ik u over de ontwikkelingen rondom de opvang van asielzoekers in het algemeen, over de problemen in Ter Apel en over de acties die daarvoor zijn ondernomen.

Provinciale regietafel
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid hebben eind augustus een brief gestuurd aan de commissarissen van de Koning, waarin deze dringend worden verzocht de provinciale regietafels weer snel bij elkaar te roepen om te zorgen voor extra opvangcapaciteit en voor huisvesting van vergunninghouders die nog steeds in asielzoekerscentra wonen omdat ze geen huis kunnen vinden.[1]

Aan de provinciale regietafel waren vertegenwoordigers aanwezig van de gemeenten, de provincie, de veiligheidsregio, het COA, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V). Vanaf september is de regietafel een aantal keren bij elkaar gekomen.

De provinciale regietafel zorgde ervoor dat een gezamenlijk bod is gedaan met daarin onder meer de realisatie van 340 (nood)opvangplekken, bovenop de al gerealiseerde maximaal circa 450 plekken in Zoutkamp. Via het vaststellen van het bod aan de regietafel stemde het Rijk in met bepaalde randvoorwaarden. Hierover heeft de provinciale regietafel een gezamenlijk communiqué (bijlage) gestuurd waarvan in de media uitgebreid verslag is gedaan.

[1] Brief minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en staatssecretaris Justitie en Veiligheid van 24 augustus 2021 ' Per direct extra opvang en huisvesting nodig'

Martinikerkhof 12
9712 JG Groningen
050 3164120
secretariaatcdk@provinciegroningen.nl

Voorafgaande aan het uitbrengen van het bod, had de gemeente Eemsdelta al bekend gemaakt dat in Farmsum plaats was voor ongeveer 150 asielzoekers. Daarnaast maakte de gemeente Midden-Groningen bekend ruimte te hebben gevonden voor de opvang van 30 minderjarige asielzoekers.

Een belangrijk punt uit het genoemde bod is dat het Rijk erkent dat de extra huisvesting voor vergunninghouders (noot: vergunninghouders zijn vreemdelingen met een verblijfsvergunning) niet zonder financiële steun van het Rijk tot stand kan komen. Groningen en het Rijk streven er samen naar dat de regio deze financiële ondersteuning kan ontvangen voor de totstandkoming van extra woningen. Vanwege de woningnood zullen wij echter niet alleen huisvesting voor vergunninghouders realiseren, maar zullen de activiteiten ook leiden tot extra woningen voor Groningers. Tot slot is overeengekomen de gemeente Eemsdelta in verband met de versterkingsoperatie de komende jaren te ontzien wat betreft de taakstelling voor huisvesting van vergunninghouders.

Na het vaststellen van het bod zijn twee locaties in de gemeente Groningen beschikbaar gekomen. Het gaat om de voormalige XL-coronatestlocatie (circa 250 opvangplekken) en een slaapboot (circa 175 opvangplekken) bij de Antwerpenweg.

De hierboven genoemde cijfers zijn ramingen: het precieze aantal plaatsen is afhankelijk van operationele omstandigheden. Het COA draagt steeds de kosten voor het gereedmaken van locaties. De plaats wordt gekozen in nauwe samenspraak met gemeenten. Ook de communicatie gebeurt in nauwe samenspraak. De zoektocht naar locaties gaat nog door.

Naast de bovenstaande toegevoegde locaties worden er in de provincie uiteraard ook vluchtelingen opgevangen op de reguliere opvanglocaties in Ter Apel, Delfzijl en Musselkanaal. Verder is in Haren een quarantainelocatie voor corona-besmette vluchtelingen.

Beeld van de veiligheidssituatie Ter Apel
Al weken verblijven er veel meer mensen op het terrein van Ter Apel dan waarop het is berekend. In de afgelopen weken ging het om honderden (afgelopen weken variërend van 200 tot 700 te veel per dag). Hierdoor zijn de veiligheid en de gezondheid van de personen die er verblijven (asielzoekers), de medewerkers (van onder meer het COA, IND en het Rode Kruis) en de inwoners van Ter Apel in het geding.

De voorzitter van de Veiligheidsregio heeft op 20 oktober in afstemming met mij als commissaris van de Koning, zoals de Wet veiligheidsregio's voorschrijft, een bijstandsverzoek gedaan conform artikel 51. De aanleiding daarvoor is dat op dat moment de realisatie van voldoende opvangplekken te traag loopt en zicht op opschaling van het registratieproces en de wijze waarop COA zich voorbereidt op een crisis (uitbraak infectieziekte, brand, onrust) ontbreekt.

De voorzitter vraagt in zijn verzoek om drie zaken:
- Noodopvang in zulke mate dat Ter Apel onder de kritische grenzen daalt van 2000 totaal en 275 in de nachtopvang.
- Opschaling van registratie en identificatie door minimaal één extra opvanglocatie te openen.
- Betrouwbare kwantitatieve informatie over aankomst, doorstroom en uitstroom.

De veiligheidsregio blijft vanwege de aanhoudende risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid de situatie monitoren.

Landelijk overleg
In reactie op dit bijstandsverzoek heeft het kabinet op 22 oktober de commissarissen van de Koning (in een digitale vergadering) bijeengeroepen. Het overleg vond plaats met de minister en de staatssecretaris van Justitie & Veiligheid en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bij dat overleg heb ik een beeld geschetst van de situatie in

Ter Apel en er op aangedrongen dat er snel aanvullende opvangplekken worden gerealiseerd. Ook heb ik aangegeven dat het gewenst is dat Ter Apel niet langer de enige centrale aanmeldlocatie van Nederland blijft, maar dat er meer aanmeldcentra komen. Deze punten zijn vanuit de regio ook in de media onderstreept door de voorzitter van de veiligheidsregio en de burgemeester van Westerwolde.

Op 25 oktober schreef staatssecretaris Broekers-Knol dat er reeds 600 extra plekken tot stand waren gekomen. Afgelopen dinsdagmorgen, 26 oktober, was het laatste overleg met de bewindspersonen. Daarin bleek dat op veel plaatsen in het land noodopvang wordt geregeld. Deze plekken brengen verlichting voor de situatie in Ter Apel. Helaas gaat het in een groot aantal gevallen om tijdelijke opvangplaatsen die na verloop van tijd ook weer zullen verdwijnen. Dus met de extra capaciteit is tijd gekocht die nodig is om voldoende permanente asielcapaciteit te realiseren. Het COA heeft toegezegd op korte termijn een preciezer inzicht te geven in de aantallen opvangplekken die het nodig heeft zodat die in de tijd gematcht kunnen worden door de inzet van provincies op het creëren van die opvangplekken.

Tot slot
De inzet van afgelopen weken heeft gezorgd voor enige verlichting in Ter Apel, hoewel het aantal mensen in de nachtopvang in Ter Apel op het moment van schrijven nog niet onder het toegestane en maximaal verantwoorde aantal is gekomen. De situatie blijft kwetsbaar omdat er nog geen opschaling van de registratie heeft plaatsgevonden. Bovendien is een aanzienlijk deel van de gerealiseerde opvangplekken in het land tijdelijk, waardoor de capaciteit ook weer terugloopt als er onvoldoende definitieve opvangcapaciteit wordt gevonden. En er is nog veel werk te doen om vergunninghouders op andere plaatsen te huisvesten dan in asielzoekerscentra.

De provinciale regietafels blijven om die reden voorlopig actief.

Hoogachtend,

René Paas

commissaris van de Koning in Groningen

CC Minister BZK, minister J&V, staatsecretaris J&V, burgemeesters in provincie Groningen, Kring van commissarissen van de Koning, Veiligheidsregio Groningen, COA.